

ОҢТҮСТІК КОРЕЯ МЕН ҚАЗАҚСТАН АРАСЫНДАҒЫ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ КОРЕЙ ТОЛҚЫНЫ

*Байчигашева Д.Д.¹, Сауданбекова Ш.Т.²

^{*1}магистрант, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы,
Қазақстан, e-mail: dinarabejsen@gmail.com

²доцент м.а., PhD, Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы,
Қазақстан, e-mail: saudanbekova.shynar@gmail.com

Аңдатпа. Әлем бойынша «Корей толқынының» құбылысы бүгінде ерекше танымалдылыққа ие. Халлюдің дүниеге келуімен Корея өмірінің жаңа кезеңіне аяқ басты. Елдің мәдени дамуы саласында жүргізілген зерттеулер «Корей толқынының» ел экономикасына даусыз әсерін көрсетті.

1998 жылы орын алған тоқырауға қарамастан, Оңтүстік Корея экономикалық дағдарыстан жылдам шығудың жолын таба алды. «Soft power» механизмін тиімді қолдана отырып, өзінің мәдениетіне деген қызығушылықты арттыра түсті. Нәтижесінде Кореяның бюджеті сәтті толықтырыла бастады. «Жұмсақ күш» механизмінің арқасында Оңтүстік Корея жаһандық танымалдыққа ие. Сонымен қатар, экономикасы жоғары қатарлы елдердің бірі болып табылады.

Мақаланың мақсаты «Халлю» құбылысын және оның еліміздің әлеуметтік-экономикалық өміріне әсерін зерттеу болды. Зерттеу барысында «Корей толқынының» пайда болуының ерекшеліктерімен, даму үрдістері талдау жасалынды. «Жұмсақ күш» механизмінің Оңтүстік Корея экономикасына деген ықпалы анықталды.

Жұмыстың зерттеу әдістері ретінде талдау, дедукция, синтез, салыстырмалы және аналитикалық тәсілдерді пайдалана отырып жүргізілді. Сондай-ақ, зерттеу тақырыбына байланысты түрлі ғылыми еңбектер мен мақалалар қарастырылып, БАҚ пен интернет желісінде жарияланған соңғы қолжетімді материалдармен ақпараттар сараланды. Эмпирикалық талдаулар арқылы «Корей толқынының» негізгі бағыттарымен Корея өміріндегі өзгерістер мен оның экономикасының мүлде жаңа деңгейге шығуы арасындағы үздіксіз байланысы зерттелді. Зерттеу жұмысында «Корей толқыны» феноменінің мақсаты Оңтүстік Кореяның ұлттық брендин дамыту және тарату үшін пайдаланылатын жұмсақ күш саясаты ретінде талданды. Сонымен қатар, мысал ретінде, Қазақстандағы корейлік «soft power» механизмінің ықпалының әсері қарастырылды.

«Халлю» құбылысының Қазақстанмен Оңтүстік Корея мемлекетінің арасындағы қарым-қатынасқа тигізген әсері сипатталды.

Тірек сөздер: Оңтүстік Корея, Қазақстан, «жұмсақ күш», корей мәдениеті, Халлю, «Корей толқыны», Халлю құбылысы, халықаралық қатынастар

Негізгі ережелер

Мемлекеттің сыртқы саяси стратегиясы – мемлекеттің өмірлік маңызды ұлттық мүдделерін және оларды сыртқы әлеммен өзара әрекеттесу арқылы қамтамасыз ету құралдарын анықтайтын тұжырымдамалық тәсілдер жүйесі.

Мемлекеттің сыртқы саяси стратегиясы – бұл жалпы ұзақ мерзімді мақсаттарға, ауқымды міндеттерге бағдарланумен, сондай-ақ тиісті ресурстарды пайдаланумен сипатталатын мемлекеттің, саяси институттардың сыртқы саяси қызметін жүзеге асырудың бағыты мен тәсілі.

Кіріспе. Сыртқы саяси стратегия ұзақ мерзімді даму мақсаттарын, принциптері мен басымдықтарын, ресурстарды жұмылдыру құралдарын анықтайды.

Ол теорияларда, саяси доктринада, сыртқы саясат концепциясында, бағдарламада бағытталған және бекітілген саяси курста бейнеленген. Сыртқы саясаттың тартымдылығы көп жағдайда оның мақсаттарының мемлекетаралық байланыстардың барлық қатысушылары үшін қаншалықты жан-жақты және перспективалы болуына, олардың құндылық бағдарларының қаншалықты сәйкес келетініне байланысты.

Оңтүстік Корея туралы айтқанда, соңғы жылдары әлемнің жетекші мемлекеттерінің біріне айналғанын айта кету керек. Сонымен қатар, басқа елдерге қолдау жасайтын және экономика мен дамудағы елеулі прогрестің үлгісін көрсетеді. Оңтүстік Корея маңызды донорға айналған халықаралық даму көмегін ірі алушылар арасында бірінші ел.

Материалдар мен әдістерді сипаттау

Корея Республикасы жаһандану кеңістігіндегі ең ірі экономикалық державалардың бірі. G20 және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының белсенді мүшесі болып табылады. Кореяның әлемдік және отандық кеңістіктегі табысының маңызды элементтерінің бірі дәл «жұмсақ күш» болды.

Тыйымдардың жойылуымен бір мезгілде Азия 1997-1998 жылдары ауыр қаржылық дағдарысты бастан өткерді. Азиялық қаржы дағдарысы үмітсіз қарыздың, кредиторлар арасындағы дүрбелеңнің және аймақтық экономикалық проблемалардың әдемі дауылына айналды [1].

1997 жылы желтоқсанда Корея үкіметі ХВҚ-дан (Халықаралық валюта қоры) 97 млрд. доллар несие алды. Соңында бар болғаны 19,5 млрд. доллар пайдаланылды. Ал несие дәл 2001 жылы, яғни мерзімінен үш жыл бұрын қайтарылды. Себебі, «корей толқынының» таралуынан түскен пайда тынымсыз өсіп, мемлекеттік бюджетті бір жылдан кейін толықтырды [2].

Оңтүстік Корея Тайвань, Гонконг және Сингапурды қамтитын «Азия жолбарыстары» деп аталатын экономикалық топтың бір бөлігі болды [3].

Бұл елдер экономикалық өсімі жоғары (соңғы 30 жылда 8%+) экономикаларымен сипатталады.

Сондай-ақ, дамушы елдерден дамыған елдерге жылдам жылжиды. Оңтүстік Корея экономикасы елді соғыстан кейінгі кедейлік пен экономикалық күйреуден алып шығып, экономикасы тұрақты дамыған елге айналдырған секіріс жасады.

Әдебиетке шолу. Джозеф Най стратегияның екі түрін анықтады: дәстүрлі және заманауи біріншісіне АҚШ пен ЕО стратегияларын жатқызуға болады. Олар үш компонентке негізделген: танымал мәдениет, сыртқы саясат және политикалық идеология. Екіншісіне-Қытай, Жапония стратегиялары жатады. Бүгінгі заманауи стратегиялардың ерекшелігі – «жұмсақ күштердің» шығу көздерін құру болып табылады.

Оңтүстік Кореяның стратегиясы да заманауи, сондықтан оның дамуы салыстырмалы түрде жақында ғана байқала бастады.

XX ғасырдың ортасынан бергі қайғылы тағдырға қарамастан Корея Республикасы өзінің экономикалық әлеуетін ғана емес, мәдени әлеуетін де арттыра отырып, жандана бастады.

Оңтүстік Корея өзінің дәстүрлі өнерін, қолөнерін, тағамдарын ғана емес, сонымен қатар, поп-мәдениеттерін де экспорттай отырып, «жұмсақ күш» қолдануда айтарлықтай серпіліс жасай алды. Оңтүстік Кореяның өсіп келе жатқан «жұмсақ күші» туралы белгілі профессор, саясаттанушы Дж. Най өз зерттеулерінде жағымды жағынан атап өткен болатын [4].

Бұл кестеде Үкімет институты мен «Monocle» журналы жүргізген зерттеулер аясында жекелеген елдердің «жұмсақ күшін» «өлшеу» нәтижелері туралы есептерде жарияланған Оңтүстік Кореяның «жұмсақ күш» рейтингі туралы деректер берілген (Monocle Magazine, The New Persuaders III. A 2012 Global Ranking of Soft Power, Ұлыбритания [5], сондай-ақ Портленд агенттігі (THE SOFT POWER 30 by Portland Agency (2015 ж)) [6].

Салыстыру үшін Шығыс Азия аймағындағы және одан тыс жерлерде ықпал ету үшін негізгі бәсекелестердің бірі Қытайдың ұстанымдары туралы да ақпарат берілген.

Айта кету керек, рейтингтердің негізгі көрсеткіштері мәдениет, сыртқы саясат, мемлекеттің саяси құндылықтары, білім беру жүйесінің даму деңгейі және бизнес-климат болып табылады.

Атап айтқанда, Портленд агенттігінің индексі «жұмсақ күштің» үш тірегі – мәдениет, сыртқы саясат және саяси құндылықтарға негізделген халықаралық дауыс беру нәтижелеріне негізделген (1- кестеде көрсетілген).

Үкімет институты мен «Monocle» және The Soft Power 30by Портленд агенттігінің «жұмсақ күш» аясындағы зерттеу нәтижелері.

Рейтинг атауы	The New Persuaders III. A 2012 Global Ranking of Soft Power	THE SOFT POWER 30by Portland Agency, 2015
Елдер саны	40	30
Көшбасшы елдер	Ұлыбритания, Германия, АҚШ	Ұлыбритания, Германия, АҚШ
Оңтүстік Корея	11	20
Қытай	22	30

6 кіші индекс бойынша 65 көрсеткіш:

- елдің дипломатиялық желісінің беріктігі және оның жаһандық өзара іс-қимыл мен дамуға қосқан үлесі;

- поп-мәдениет пен жоғары мәдениет сияқты ұлттың мәдени қызметін жаһандық қамту және тарту;

- бостандық, адам құқығы және демократия сақталып жатыр ма, саяси институттардың сапасы да бағаланды;

- елдегі адами капиталдың деңгейі, ғылымға қосқан үлесі, шетелдік студенттер үшін тартымдылығы;

- еліміздің цифрлық инфрақұрылымы қаншалықты дамыған және оның цифрлық технологиялар саласындағы мүмкіндіктері;

- елдің тартымды экономикалық моделі, іскерлік достық және инновацияға қабілеттілік

Корея Республикасында «жұмсақ күшті» ілгерілетудің қуатты құралдары қалыптасты. Оның құрамына тек мемлекеттік ұйымдар мен бағдарламалар ғана емес. Сонымен қатар, жартылай мемлекеттік ұйымдар мен ҮЕҰ, интернет ресурстары, баспасөз, диаспоралық ұйымдар кіреді. Корея Республикасының ұлттық мәртебесі мен беделін көтеру мақсатында Президент жанындағы Ұлттық брендинг комитеті құрылды [7].

Корейлік «жұмсақ күш» құбылысы Сингапурда, Вьетнамда, Жапонияда, Қытайда корей сериалдары мен поп-музыкасының күтпеген танымалдығының арқасында (алғашқылардың бірі – «Тэ Жанг Гым», орысша аудармасында «Сарайдың інжу-маржаны») стихиялық түрде көрінді.

Демек, корейлер тек ақпараттық технологияның ғана емес, мәдени технологияның да маңыздылығын айта бастады. Оңтүстік корейлік ғалымдардың бірі атап өткендей, «біз дамушы ел болған кезде өнеркәсіптік өндіріс есебінен өмір сүрдік. Енді біз алға жылжып, мәдениет саласының есебінен өмір сүруіміз керек».

2009 жылдың қаңтарында Корея Республикасының ұлттық мәртебесі мен беделін арттыру мақсатында Президент жанындағы Ұлттық брендинг комитеті құрылды. Оның мақсаты – Кореяның «барлығы жақсы көретін жауапты ұлт» бейнесін жасау. Комитет Кореяның оң имиджін ілгерілетуге байланысты барлық бағдарламаларда буын рөлін атқаруға, «ұлттық беделді басқару» жоспарын іске асыруға және серіктес елдердегі қоғамдық пікірді есепке алуға шақырылады.

2009 жылы жаһандық қаржылық дағдарыстың басталуына қарамастан, бағдарламаны жүзеге асыруға Ұлттық брендтердің жаһандық индексінде 15-ші орынға жету үшін жылына 74 млн. доллар қаражат бөлінді [8].

Дегенменде, 2019 жылдың қорытындысы бойынша, Оңтүстік Корея SP30 индексінде 19-шы орында тұр (2- кесте). Бұл индекс 2015 жылы іске қосылғаннан бергі ең жақсы жалпы рейтинг.

2- кесте. SP30 индексі

Елдер	2017	2018	2019
Оңтүстік Корея	21 (58.40)	20 (62.75)	19 (63.00)
Жапония	6(751.66)	5 (76.22)	8 (75.71)
Ақш	3 (75.02)	4 (77.80)	5 (77.40)
Ұлыбритания	2 (75.72)	1 (80.55)	2 (79.47)

Оңтүстік Кореяның көрсеткіштерінің жақсаруы оның бүгінгі таңдағы ең жоғары дауыс беру көрсеткішімен негізделді. Сонымен қатар, үкіметтің субиндексі мемлекеттік тиімділік пен жеке бостандықтардың жоғары көрсеткіштерімен жыл сайын жақсара берді. Халықаралық танымал К-рор жұлдыздары жетекшілік ететін ауқымды туристік науқанмен бірге Оңтүстік

Корея келушілерді өзінің ерекше мәдениетін сезінуге және жергілікті тұрғындармен байланысуға белсенді түрде шақырады - бұл халық деңгейінде жаһандық байланыстарды нығайтуға бағытталған нақты күш. Сыртқы саясат тұрғысында өткен жылы өткен тарихи Трамп-Ким саммиті және Корея аралық саммит Оңтүстік Кореяның сыртқы саясатына қатысты оңтайлы көзқарастарды тудыруы мүмкін. Дегенмен, қазір ілгерілеушілік азайып бара жатқан сияқты.

Сонымен қатар, Жапониямен дипломатиялық қақтығыс екі елдің жұмсақ күші мен беделіне нұқсан келтіру қаупін тудырады, бұл болашақта алаңдаушылық тудыруы керек.

Корей толқыны құпталатын елдерде корейлік өмір салты, корейлік тұтыну және қызмет көрсету түрі таралып, корей брендтері мен атақты адамдар танымал бола бастады. Бүгінгі күні Оңтүстік Корея, АҚШ және Жапония елдерімен бәсекеге түсуде. Мысал ретінде, анимация, компьютерлік ойындар және IT-технологиялар сияқты жұмсақ қуат ресурстарын әлемдік нарықтарға ілгерілетуін келтіруге болады.

Нәтижелері

Сандық оңтүстік Кореяның ең үлкен күші болып қала береді, себебі ол әлемдік деңгейдегі цифрлық инфрақұрылымының арқасында Digital қосалқы индексінде бесінші орынға ие болып отыр. Оңтүстік Кореяның электрондық қатысу индексі бойынша тамаша балы үкіметтің барған сайын цифрлық әлемде ақпарат пен мемлекеттік қызметтерге қолжетімділікті жақсарту арқылы азаматтардың қатысуына белсенді ықпал ететінін көрсетеді. Кәсіпорынның қосалқы индексі бойынша бір орынның сырғанауына қарамастан, Оңтүстік Корея өз экономикасының көлеміне қатысты берілген жаһандық патенттер саны бойынша барлық басқа елдерді басып озып келеді. Ал оның RD-ге жұмсалуды оның ЖІӨ-ге пайыздық қатынасымен байланысты.

Мәдениет Оңтүстік Корея үшін әлсіздік болып табылмаса да, ойын-сауық индустриясы 2019 жылы жанжалға толы болғандықтан көп зардап шекті. Бұл Оңтүстік Кореяның «Мәдениет» кіші индексінің төмендеуінен көрінеді. «Burning Sun» жанжалына Көптеген жоғары мәртебелі K-pop жұлдыздары қатысты. Олар Кореяның музыка индустриясының жарқырағанын өте биік жолмен алып шықты. Кері шегіну үшін Оңтүстік Корея корейдің бүкіл әлемге мәдени ұсынысының ауқымы мен алуан түрлілігін көрсететін басқа мәдени активтерге көбірек инвестиция салуы тиіс. Мұны қазіргі заманғы және тарихи мәдениетті теңестіре отырып, буддалық Халлю киноиндустриясы мен Кореяның ЮНЕСКО-ның бүкіләлемдік мұра нысандарын үлкен пайдалану арқылы жасауға болар еді.

Қазіргі жаһандық әлемде түрлі коммуникациялардың қарқынды дамуын ескере отырып, әртүрлі әлеуметтік, этникалық, жас топтары тартылатын мәдениетаралық алмасу процестері үнемі жүреді. Әлемнің түкпір-түкпірінен келген жастар қазіргі заманғы мәдениет өнімдерінің, оның ішінде, дәстүрлер мен инновациялардың өзіндік синтезін тарататын Корея Республикасында

пайда болатын өнімдердің тұтынушысы болады. Бұл құбылысты Қазақстанның жастары да айналып өткен жоқ.

2007 жылы Алматыда өткізілген «корей телехикаялары мен қазақстандық көрермендер» пилоттық әлеуметтік сауалнамасының нәтижелері Қазақстанда «халлю» қарқынды түрде белең алып келе жатқанын айғақтады. Ал 2011 жылы SM Entertainment продюсерлік орталығы ТМД елдерінде, оның ішінде Қазақстанда жаһандық кастинг өткізді.

Түрлі жағдайларға байланысты ол елді қуатты толқынмен басып тастамай, бірте-бірте бұқаралық мәдениеттің, ең алдымен, телехабар тарату нарығындағы тауашаларды толтыруда.

Корея қорының 2018 жылғы желтоқсандағы есебіне сәйкес, бүкіл әлемде шамамен 90 миллион Халлю жанкүйерлері, сондай-ақ Оңтүстік Кореяны қоспағанда 113 елде 1843 фан-клуб бар.

Халлюдің пайда болуы 1999 жылы Солтүстік Кореямен Оңтүстік Корея арасындағы тыңшылық туралы «Свири» фильмі теледидарда көрсетілген кезде басталды. Одан кейін 2000 жылы «Жүрегімдегі күз» атты сериал болды. Ол алдыңғы фильмнен туындаған резонансты сөйлетті. Қазақстандағы корей толқынының «Boom-ын» көрсеткен бастапқы нүкте – «Жидектерден кейінгі гүлдер» және «Ханзада Джумонг» телехикаяларының көрсетілімі. Ал 2001 жылы «Менің ерке қызым» және 2004 жылы «Қысқы соната» фильмдері шықты. Олардың барлығы Кореяда ғана емес, Сингапур, Жапония, Тайвань, Гонконг, Қытай және Вьетнамда да өте танымал болды.

2000 жылдардың басында Қазақстандық телеарналар оңтүстік корейлік сериалдар көрсете бастады. «Хабар» және «Қазақстан» телерадиокомпанияларының басшылығы оңтүстік корейлік телехикаяларды сатып алу туралы келіссөздер жүргізді.

Оңтүстік Корея телехикаяларымен алғашқы танысу барлық корей тіліне деген қызығушылықты тудырды. Осы тұрғыдан алғанда «Халлю» даму механизмі Оңтүстік-Шығыс Азия, Қиыр Шығыс және Орталық Азия елдеріне, соның ішінде Қазақстанға да тән болып шықты.

Қазақстандағы көптеген сериал жанкүйерлері Оңтүстік Кореялық телесериалдар екі корей мен қазақ халқының менталитеті мен мәдени дәстүрлерінің ортақтығын көрсетеді деп санайды.

Сериал шығыс мәдениетіне тән, мұнда үлкендерге құрмет, бір шаңырақ астында туыстардың бірнеше буын өкілдерінің өмірі бар. Сондықтан олар қазақстандық көрермендердің жүрегіне жақын деп көрсетеді.

Корей фильмдері мен сериалдарының танымал болуының себебі көп қырлы. Кинематография мен телевидение мамандары бұл ретте өз тәжірибесін жинақтау, шетелдік әріптестердің жетістіктерін зерделеу және сіңіру маңызды рөл атқарды деп есептейді. «Кореялық экономикалық керемет» және әлемге әйгілі оңтүстік корейлік компаниялардың брендтік тауарлары маңызды рөл атқарды. Жоғарыда аталған себептерден басқа, сауалнама корей дорамаларында «ашық» көріністердің болмауы маңызды фактор ретінде қарастырылып, отбасылық көру үшін қолайлы жағдай туғызатынын көрсетті. Қазақ көрермендерінің аға буыны мен жас буыны

қазіргі кино мен телеөндірістің басқа үлгілеріндегідей бір-бірінің алдында ұятқа қалмайды.

Дегенменде, «Корей толқыны» көбінесе «Gangnam style» хитімен әлемдік музыкалық чарттардың көшбасшысы болған рэпер PSY-мен танымал болды.

Адамдар интернетті тек бір мақсатта пайдалана бермейді. Интернет желісінің мүмкіндігі күн санап артуда. Бүгінгі таңда ақпаратты қарапайым іздеу мен таратудан ерекшеленетін жаңа функциялар қосылған. Мысалы, коммуникациялық, экономикалық, саяси, әлеуметтік және тіпті ойын-сауық түріндегі жаңа қызмет түрлері.

Қазақстанның әлеуметтік желілері Батыс елдерінде де қолданылатын желілер болып табылады. Қазақстанда ақпарат көздері Whatsapp, Telegram, Instagram, TikTok сияқты әлеуметтік желілер арқылы көпшілікке таратылады.

Әлеуметтік желілер – қарым-қатынас жасаумен қатар, әрі алға жылжыту құралы. Бүгінгі күні жастар әлеуметтік желілердің ең белсенді пайдаланушылары екені ешкімге құпия емес. Дәл осы желілерде жас ұрпақ белсенді тұтынатын Корей толқынының мазмұны орналастырылған.

Халлю дамуында музыкалық бағыттың да орны зор. Мысалы, BTS - Billboard 200 альбом диаграммасында бірінші орын алған және YouTube-те 10 миллион қаралымға ең жылдам жеткен корей тобы.

Сеулдегі Hyundai ғылыми-зерттеу институтының мәліметі бойынша, топтың бүкіл әлемде өсіп келе жатқан танымалдығы мен экономикалық әсері орта компаниялардың орташа жылдық табысынан 26 есе көп.

2019 жылдың басында сәуір айына жоспарланған 11 концерттің барлық билеттері сатылды. Бірақ топтың экономикаға әсері әлдеқашан концерттерден асып түсті.

Олардың еңбегіне киім-кешек пен косметика тарату кіреді. Шетелдік қызығушылық топ өзінің әлеуметтік желідегі бейнелерінде жарнамалайтын өнімдердің экспортын арттыруда. Осылайша, тауар экспорты жалпы экспорттың 1,7% құрайды, 2017 жылы ол 65,2 млрд долларды құрады.

Hyundai компаниясының зерттеуі бұл топтың жыл сайын 796 000 туристі тартатынын көрсетті. Бұл 2018 жылғы жағдай бойынша, Оңтүстік Кореядағы жалпы туристер санының шамамен 10%. 2018 жылы институт елге әр 13 туристің бірі әртістердің арқасында келген деп есептеді.

Маңызды факторды атап өткім келеді, BTS корей тілінің таралуына әсер етеді. Фан-клубқа қосылу және топтың ресми жанкүйері болу үшін сізге корей тілінде арнайы емтихан тапсыру керек.

Forbes мәліметтері бойынша, 2019 жылғы рейтингте BTS әлемдегі ең көп жалақы алатын әртістер тізімінде 43-ші орында [6].

Желіде «мукбанг» деп аталатын бейнеде көрсетілген жалпыға бірдей тағамға деген құмарлықпен қызығушылық ерекше. Адамдар камераға тән дыбыстар шығару арқылы тамақтанады. Бұл адамдарға стресске қарсы әрекет ретінде қабылданады. Аталған жанр Оңтүстік Кореядан шықты. Бүгінгі күні елең алған үрдіс Қазақстанға да келіп жеткен. Youtube желісіндегі Пазл

Лайф арнасындағы екі ағайынды жігіттердің, камера алдында ашты қытырлақты жеп түсірген мукпанг челленджін Қазақстаннан 1,3 миллион адам бақылаған.

2016 жылы Оңтүстік Корея үкіметі «K-Culture valley» - Халлға арналған тақырыптық саябақ салуды бастады. Бұл «алқаптың» бағасы 1,2 миллиард долларды құрады.

Саябақта бүкіл әлемде қызығушылық тудыратын барлық нәрсені, атап айтқанда ұлттық тағамдары бар мейрамханаларды, атақты адамдар жарнамалайтын киім-кешек пен косметика өнімдері бар сауда орталықтарын, концерттік алаңдарды және т.б. орналастыру жоспарланған болатын [8].

Туризмнен басқа, бұқаралық ақпарат құралдарында жарнамаланатын әртүрлі тауарлардың, атап айтқанда тұрмыстық техника, косметика және медицинаның экспорты да жоғары табыс әкеледі.

Samsung-әлемдегі ең ірі смартфон сатушысы. Осылайша, 2018 жылдың үшінші тоқсанының соңында 72,2 миллион смартфон сатылды.

Талқылау

Бүгінгі таңда Samsung және LG Electronics электроникасы корей экспортының басшысы болып табылады және жылына 163 млрд.

Оңтүстік Кореяның жиынтық экспорты 2021 жылы 644 миллиард долларды құрады. Құндық мәнде Оңтүстік Кореядан жеткізілген тауарлардың өсімі 2020 жылмен салыстырғанда 25%-ды құрады: Тауар экспорты 131 млрд долларға өсті (2020 жылы Оңтүстік Кореядан 512 млрд доллардың тауары жеткізілді).

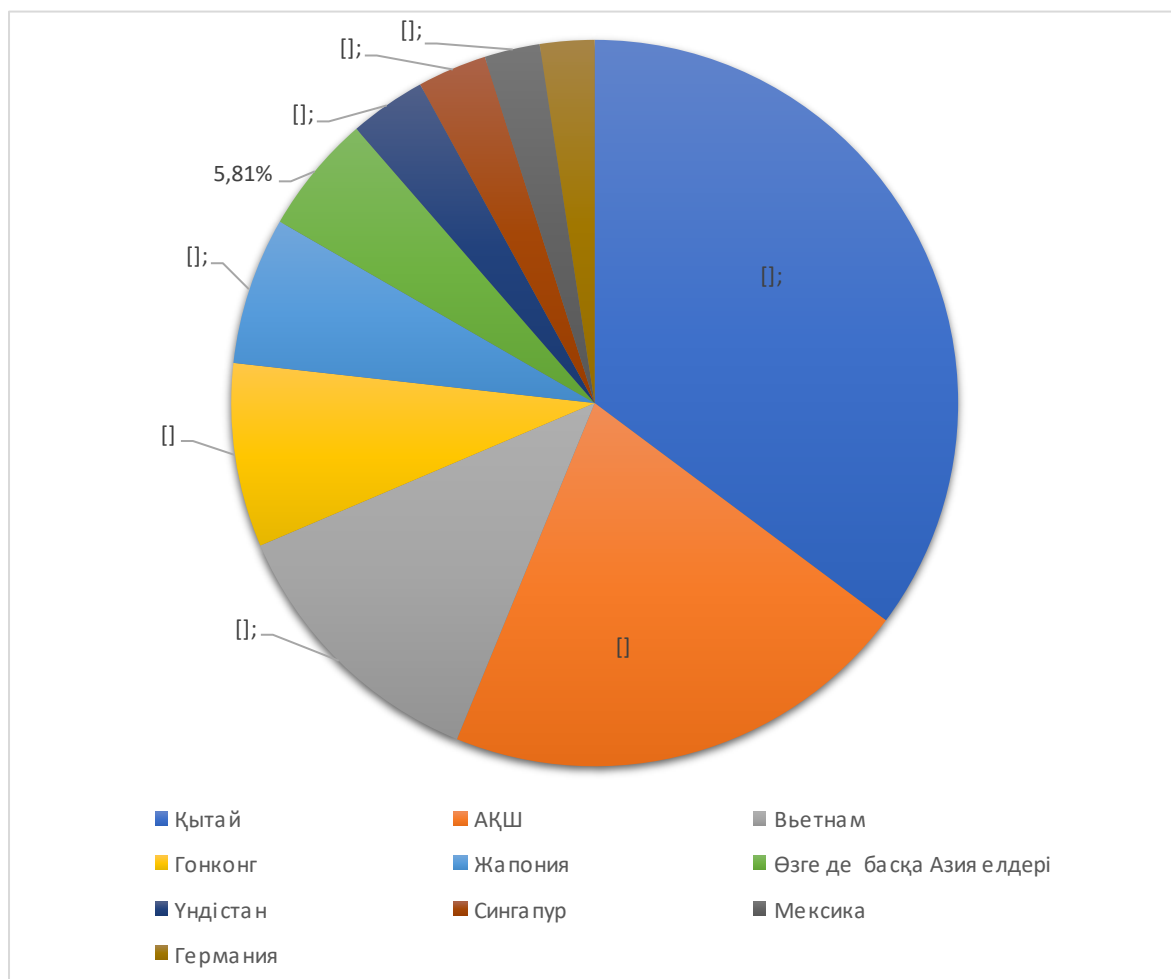

Рисунок 1 - 2021 жылы Оңтүстік Кореядан ең көп экспортталатын тауарлар

Қытай 162 млрд. АҚШ доллары
 АҚШ 96 млрд АҚШ доллары
 Вьетнам 56 млрд АҚШ доллары
 Гонконг үлесі 37 млрд АҚШ доллары
 Жапония үлесі 30 млрд АҚШ доллары
 басқа Азия елдері 24 млрд АҚШ доллары
 Үндістан 15,6 млрд АҚШ доллары
 Сингапур 14,1 млрд АҚШ доллары
 Мексика 11,2 млрд АҚШ доллары
 Германия 11,1 млрд АҚШ доллары [9].

«2016 жылы бизнесті жүргізу» Әлемдік Банкінің баяндамасына сәйкес Оңтүстік Корея бизнес жүргізуге қолайлы көрсеткіш бойынша әлемдік рейтингте 4-ші орында. Тәуелсіздікті алған сәттен бастап Қазақстан үшін маңызды инвестор Оңтүстік Корея болды. Ол сенімді серіктес қана емес, сонымен қатар, қазақстандық нарықтарға жоғары техникалық логикалық өнімдерді жеткізуші болып табылады.

XX ғасырдың 90-жылдарынан бастап Қазақстанға Оңтүстік Кореяның ірі ТҰК-лары келді. Мысалы, LG, Samsung, Daewoo, Hyundai және т.б.

2014 жылдың соңындағы жағдай бойынша Қазақстанда 300-ден астам бірлескен қазақстандық-корейлік кәсіпорын жұмыс істейді. Қазір оңтүстіккорейлік инвесторлар жоғары технологияларды (менеджмент пен қызмет көрсетуге заманауи әзірлемелерді енгізу тұрғысынан), телекоммуникация, құрылыс, ауыл шаруашылығы, машина жасау және энергетика салаларына айрықша көңіл бөлуде.

Қазақстанда табысты дамып келе жатқан корейлік компаниялардың қатарында Samsung, LG Electronics, LG International, SK Corp., NTC, Ritex, Yurim, SungWon және Hanjin құрылыс компаниялары бар. Сондай-ақ, KNOС, Lotte, Posco т.б. компаниялар соңғы жылдары 2,5 млрд АҚШ доллары көлеміндегі 24 жобаны жүзеге асырды.

Қазақстанда екінші деңгейдегі оңтүстік корейлік банктер де бар: Kookmin Bank, Shinhan Bank және Woori Bank. Сонымен қатар, 2014 жылы Корея Республикасы мен Қазақстан Республикасы мемлекет басшыларының кездесуінде Президент Нұрсұлтан Назарбаев.

Сонымен қатар, 2014 жылы Корея Республикасы мен Қазақстан Республикасы мемлекет басшыларының кездесуінде Президент Нұрсұлтан Назарбаев «Қазақстанның Даму стратегиясы-2050» және «Қазақстанның Үдемелі индустриялық-инновациялық дамуы 2015-2019 жылдар» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру процесінде Қазақстан Республикасының Корея Республикасымен ынтымақтастығының маңыздылығын атап өтті[10].

Қазақстан Президенті жиынға қатысушыларға Президент Мун Чжэ Инмен өткен мемлекетаралық келіссөздердің негізгі қорытындылары туралы айтып берді. Қасым-Жомарт Тоқаев Оңтүстік Кореяның Қазақстан үшін аса маңызды стратегиялық әріптес екеніне тоқталды.

2021 жылы тамыз айында Астана қаласында өткен қазақ-корей іскер топтарының дөңгелек үстелі барысында Қасым-Жомарт Тоқаев Оңтүстік Кореяның аса маңызды стратегиялық серіктес екені туралы айтқан болатын. Корей мемлекетінің соңғы жылдары жасаған инвестиция көлемінің мөлшері 6 млрд. АҚШ долларынан асады [11].

Оңтүстік Кореяның Қазақстанның негізгі сауда серіктестерінің бірі болып табылады. 2021 жылдың статистикасы бойынша 192,5 млн АҚШ доллары (4,3%) көлеміндегі импорттық тауарлар келді [12].

Корей Республикасының өз мәдениетін – асханадан бастап К-поп музыкасына дейін экспорттаудағы күш-жігерін атап өтпеу мүмкін емес. Кинодағы «корей толқыны» жаһандық құбылысқа айналған аймақтағы жұмсақ күштің ең үлкен табыс тарихы. Бұған поп-мәдениет экспортын – музыканы, телехикаяларды, дәстүрлі тағамдарды, компьютерлік ойындарды қосу керек.

Корея Республикасының үкіметі қазір дүние жүзінде корей орталықтары әртүрлі бағытта жұмыс жасауда. Оңтүстік Кореяның қалаларында тегін білім

беру, корей тілін үйрену және тағылымдамадан өту арқылы жастарға олардың мәдениетімен таныстыра отырып, белсенді түрде қызмет етуде [13].

Ел мәдениетін жақсы тану үшін және оның түсінігін жетілдірудің негізгі құралдарының бірі - сол елдің тілін зерттеу.

Сонымен бірге, кез келген елдің тілін танымал ету «жұмсақ күш» саясатының тиімділігінің белгісі бола алады. Мысалы, егер елге, оның мәдениетіне қызығушылық болса, онда тіл үйренушілердің саны біртіндеп артады [14].

Оңтүстік Корея шетелде корейтанудың дамуына үлкен қолдау көрсетеді.

Қазақстанның оннан астам жоғары оқу орындарында корей тілін оқытылуда. Білім беру қызметін Корея Республикасы елшілігінің жанындағы Корей ағарту орталығы жүргізеді.

2014 жыл ұлттық білім беру жүйесінің тиімділігі рейтингінде ол Ұлыбритания, АҚШ, Жапония, Германия сияқты елдерден оза отырып, 1 орын алды.

Кореяның жоғары оқу орындары Азияның үздік университеттерінің рейтингісіне кіреді.

Бірақ қазақстандық студенттер арасында корей білімінің танымалдылығын арттырудың негізгі факторы, ең алдымен, шетелдік студенттерді тартуға бағытталған мемлекеттің қызметі болып табылады. Корея Республикасының Үкіметі шетелдіктерге арналған стипендиялық бағдарламалар ұйымдастырады және шақырылған студенттердің санын біртіндеп көбейтеді.

Қазақстандық университеттер қол қойылған ынтымақтастық туралы шарттар шеңберінде оңтүстік корейлік әріптестермен тығыз байланыс орнатуда. Дегу, Каннам, Корей университеттерімен екіжақты және біржақты алмасу бағдарламалары жүзеге асырылуда. Мысалы, Шет тілдер университеті (HUFS), Кенгхи Университеті және т. б.

Сондай-ақ, 2007 жылы Король Седжон институты ашылды. 2021 жылдың маусым айында әлемнің 82 елінде 234 институт ашылды.

2017 жылы КОССА Король Седжон институтымен ілгерілету мақсатында корей тілі сабақтарында Халлю мазмұнын пайдалану туралы өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойды [15].

Корейлік серіктестердің қолдауымен Республикалық олимпиадалар мен эссе байқаулары өткізілді. Сонымен бірге, Korea Foundation, Korea Foundation for Advanced Studies, корейтану академиясының гранттық қаржыландыруы аясында көптеген жобалар қолдау табууда.

Бұл «корей толқынының» таралуына ғана емес, халықтың күнделікті тыныс-тіршілігімен толық және егжей-тегжейлі танысуға жақсы әсер ететіні сөзсіз.

Қорытынды.

Бүгінгі таңда қазақстандық жастарды корейлік өмір салты қызықтырады. Корей өндірісінің киіміне, косметикасына және техникасына артықшылық беріледі.

Қорытындылай келе, Оңтүстік Кореяның «жұмсақ күшінің» бәсекелестік артықшылықтарын атап өттік.

Олардың ішінде:

- «Soft power» ресурстарының кең спектрі және елеулі мемлекеттік субсидиялау;
- Қазіргі корей мәдениетінің тартымдылығы («한류»құбылысы);
- Экспортты арттыруы;
- Дәстүрлі мәдениетке және жалпы елге деген қызығушылықтың артуы;
- Туристік ағындарды ұлғайту және т. Б.
- Дамушы елдер үшін қызықты Оңтүстік Кореяның жылдам демократияландыру тәжірибесі және модераторы.
- Шетелдік студенттерге арналған Global Korea Scholarship үкіметтік стипендиясын құру (студенттерге арналған 400-ге жуық стипендия) және басқалар.

Елде де, шетелде де «күш жұмсау» саясатын іске асыруға арналған қорлар желісі:

- Корей Қоры
- Шетелдік корейлер қоры
- Кореяның ұлттық зерттеу қоры және басқалары
- Корея Республикасының елшіліктері жанындағы ағарту орталықтары мен мәдени орталықтар.

Осылайша, Оңтүстік Корея Жапония, АҚШ, Қазақстан сияқты державалардың «жұмсақ күшімен» бәсекелесуге қабілетті «жұмсақ қуат» ұлттық моделін құра алды.

Елде смартфондардан бастап машиналарға дейін жоғары технологиялық өнімдер шығаратын корпорациялардың болуы Оңтүстік Корея брендин бұрын-соңды болмаған биіктерге көтерді.

Заманауи технологиялар мен инновацияларды енгізе отырып, Корея дәстүрлі колоритті, мәдениет пен әдет-ғұрыпты сақтай алды.

Осылайша, Қазақстан экономикасын әртараптандыру қажеттілігі және Қазақстанның шетелде танылуын арттыру жөніндегі қолданыстағы бағдарламаның тиімсіздігі тұрғысынан Оңтүстік Кореяның «soft power» жеке моделін құру тәжірибесін зерттеу орынды болып табылады.

ӘДЕБИЕТ

[1] Ситалиева К. А. Влияние «Корейской волны» на экономику Южной Кореи // Казанский вестник молодых учёных. - 2020. - № 2. - С. 124–128.

[2] Кадосина А.В., Филиппова Я.Д. Корейская волна в контексте развития экономики Южной Кореи // Казанский вестник. - 2019. - Том 3. № 1 (9). - С. 128–134.

[3] Portal Santander Trade. Corea del sur: política y economía. 2018. <https://es.portal.santandertrade.com/analizar-mercados/corea-del-sur/politica-y-economia> 20.01.2023.

[4] Кудайбергенова Р.Е., Бейсенбаева А.Б. Действие «мягкой силы» Южной Кореи в Казахстане // Вестник КазНУ. Серия востоковедения. - 2016. - №2 (77). - С. 74–81.

- [5] Clory J. The New Persuaders III. A 2012 Global Ranking of Soft Power . http://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders%20III_0.pdf. 29.01.2023.
- [6] The soft power 30 by Portland Agency. <http://softpower30.portland-communications.com/ranking>. 29.01.2023.
- [7] Kozhahmetova D. Soft power of Korean popular culture in Japan: K-Pop avid fandom in Tokio. Lind University. 2012. <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=3460120&fileOId=3910984>. 29.01.2023.
- [8] Ким Г.Н. Сотрудничество Казахстана и Южной Кореи в сфере культуры, образования и науки // Известия корееведения в Центральной Азии. – 2012. - № 19. - С.150-210.
- [9] Южная Корея. Экспорт. Весь мир. 2021. <https://trendeconomy.ru/data/h2/Korea/8904>. 27.01.2023.
- [10] Лишь улучшения правовой базы для Казахстана – недостаточно. <http://www.zakon.kz/4647871-juzhna-ja-kore-ja-odin-iz-kljuchevykh.html>. 29.01.2023.
- [11] Қасым-Жомарт Тоқаев қазақ-кореяі іскер топтарының дөңгелек үстеліне қатысты. 2021. <https://www.akorda.kz/kz/kasym-zhomart-tokaev-kazak-korey-isker-toptarynyn-dongelek-uste-line-katysty-1772610>. 17.01.2023.
- [12] Қазақстанның 2022 жылдың қаңтар-ақпан айларындағы сыртқы саудасы. 2022. <https://www.gov.kz/memleket/entities/mti/press/news/details/355674?lang=kk>. 29.01.2023.
- [13] Actividades económicas de Coreadel Sur. 2018. <https://www.actividadeseconomicas.org/2017/11/actividades-economicas-de-corea-del-sur.html> 19.01.2023.
- [14] elEconomista.es. El milagro de Corea del Sur: de ser más pobre que Ghana a superar a España. 2018. <https://www.economista.es/economia/noticias/8817530/12/17/El-milagro-de-Corea-del-Sur-de-ser-mas-pobre-que-Ghana-a-superar-a-Espana.htm>. 22.01.2023.
- [15] Спрос казахстанцев на медицинские услуги в Южной Кореи вырос почти в 24 раза за пять лет. https://tengrinenews.kz/kazakhstan_news/spros-kazahstantsev-meditsinskie-uslugi-yujnoj-koree-vyiros-263525/. 27.01.2023.

REFERENCES

- [1] Sitalieva K. A. Vliyanie «Korejskoj volny» na ekonomiku Yuzhnoj Korei [The influence of the «Korean wave» on the economy of South Korea], Kazanskij vestnik molodyh uchyonyh, 2020, No 2, pp. 124–128 [in Rus.].
- [2] Kadosina A.V., Filippova Ya.D. Korejskaya volna v kontekste razvitiya ekonomiki Yuzhnoj Korei [The Korean wave in the context of the economic development of South Korea], Kazanskij vestnik, 2019, Tom 3, No. 1 (9), pp. 128–134 [in Rus.].
- [3] Portal Santander Trade. Corea del sur: politica y economia 2018, <https://es.portal.santandertrade.com/analizar-mercados/corea-del-sur/politica-y-economia>. 20.01.2023.
- [4] Kudajbergenova R.E., Bejsenbaeva A.B. Dejstvie «myagkoj sily» Yuzhnoj Korei v Kazahstane [Action of "soft power" in South Korea in Kazakhstan], Vestnik KazNU, Seriya vostokovedeniya, 2016, No. 2 (77), pp. 74–81 [in Rus.].
- [5] Clory J. The New Persuaders III. A 2012 Global Ranking of Soft Power. http://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders%20III_0.pdf. 29.01.2023.
- [6] THE SOFT POWER 30by Portland Agency. <http://softpower30.portland-communications.com/rankin>. 29.01.2023.

[7] Kozhahmetova D. Soft power of Korean popular culture in Japan: K-Pop avid fandom in Tokio. Lind University, 2012, <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=3460120&fileOid=3910984> 29.01.2023.

[8] Kim G.N. Sotrudnichestvo Kazahstana i Yuzhnoj Korei v sfere kultury, obrazovaniya i nauki [Cooperation between Kazakhstan and South Korea in the sphere of culture, education and science. News of Korean Studies in Central Asia]. Izvestiya koreyevedeniyav Tsentral'noy Azii? 2012? N 19, p. 150-210.

[9] Yuzhnaya Koreya.Eksport.Ves mir [South Korea. Export. World], 2021. <https://trendeconomy.ru/data/h2/Korea/8904/> 27.01.2023/

[10] Lish uluchsheniya pravovoj bazy dlya Kazahstana – nedostatochno [Only improvement of the legal base for Kazakhstan is insufficient]. <http://www.zakon.kz/4647871-juzhnaja-koreja-odin-iz-kljuchevykh.html>. 29.01.2023.

[11] Kasym-Zhomart Tokaev kazak-korej isker toptarynyn dongelek usteline katysty[Kassym-Jomart Tokayev participated in the round table of Kazakh-Korean business groups], 2021. <https://www.akorda.kz/kz/kasym-zhomart-tokaev-kazak-korey-isker-toptarynyn-dongelek-usteline-katysty-1772610>. 17.01.2023.

[12] Kazakstannyn 2022 zhyldyn kantar-akpan ajlaryndagy syrtyky saudasy[Foreign trade of Kazakhstan in January-February 2022], 2022, <https://www.gov.kz/memleket/entities/mti/press/news/details/355674?lang=kk>. 29.01.2023.

[13] Actividades economicas de Coreadel Sur, 2018, <https://www.actividadeseconomicas.org/2017/11/actividades-economicas-de-corea-del-sur.html>. 19.01.2023.

[14] elEconomista.es. El milagro de Corea del Sur: de sermaspobreque Ghana a superar a Espana [The miracle of South Korea: from being poorer than Ghana to surpassing Spain], 2018, <https://www.economista.es/economia/noticias/8817530/12/17/El-milagro-de-Corea-del-Sur-de-ser-mas-pobre-que-Ghana-a-superar-a-Espana.htm>. 22.01.2023.

[15] Spros kazahstancev na medicinskie uslugi v Yuzhnoj Koree vyros pochti v 24 raza za pyat let [The demand of Kazakhs for medical services in South Korea grew almost 24 times in five years] https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/spros-kazahstantsev-meditsinskie-uslugi-yujnoy-koree-vyiros-263525/. 27.01.2023.

КОРЕЙСКАЯ ВОЛНА В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ ОТНОШЕНИИ МЕЖДУ ЮЖНОЙ КОРЕЕЙ И КАЗАХСТАНОМ

*Байчигашева Д.Д.¹, Сауданбекова Ш.Т.²

*¹магистрант, Казахский Национальный Университет имени аль-Фараби,
г. Алматы, Казахстан, e-mail: dinarabejsen@gmail.com

²и.о. доцента, PhD, Казахский Национальный Университет
имени аль-Фараби,

г. Алматы, Казахстан, e-mail: saudanbekova.shynar@gmail.com

Аннотация. Феномен «Корейской волны» сегодня очень популярен. С рождением Халлю Корея вступила в новую фазу своей жизни. Исследования, проведенные в области культурного развития страны, показали неоспоримое влияние «Корейской волны» на экономику страны. Несмотря на стагнацию, наступившую в 1998 году, Южной Корее удалось быстро найти выход из экономического кризиса. Эффективно используя механизм «мягкой силы», он повысил интерес к своей культуре. В результате бюджет Кореи стал успешно пополняться. Благодаря механизму «мягкой силы» Южная Корея пользуется мировой популярностью. Кроме того, это одна из стран с самой высокой экономикой.

Целью статьи было изучение феномена «Халлю» и его влияния на социально-экономическую жизнь страны. В ходе исследования были проанализированы особенности возникновения «Корейской волны» и тенденции развития. Определено влияние механизма «мягкой силы» на экономику Южной Кореи.

В качестве методов исследования использовались анализ, дедукция, синтез, сравнительный и аналитический методы. Также были рассмотрены различные научные работы и статьи, относящиеся к теме исследования, и информация была дифференцирована с последними доступными материалами, опубликованными в СМИ и в Интернете. Путем эмпирического анализа изучены основные направления «Корейской волны» и непрерывная связь между изменениями в корейской жизни и подъемом ее экономики на совершенно новый уровень. В исследовании анализируется цель феномена «Корейской волны» как политики мягкой силы, используемой для развития и распространения национального бренда Южной Кореи. Кроме того, в качестве примера было рассмотрено влияние корейского механизма «мягкой силы» на Казахстан.

Также было исследовано влияние феномена «Халлю» на отношения между Казахстаном и Южной Кореей.

Ключевые слова: Южная Корея, Казахстан, «мягкая сила», корейская культура, халлю, «корейская волна», феномен халлю, международные отношения

KOREAN WAVE IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT OF RELATIONS BETWEEN SOUTH KOREA AND KAZAKHSTAN

*Baichigasheva D.D.¹, Saudanbekova Sh.T.²

*¹Master's student Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan,
e-mail: dinarabejsen@gmail.com

²PhD, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan,
e-mail: saudanbekova.shynar@gmail.com

Annotation. The phenomenon of the "Korean wave" is very popular today. With the birth of Hallyu, Korea entered a new phase of its life. Research conducted in the field of cultural development of the country showed the undeniable impact of the "Korean wave" on the country's economy.

Despite the stagnation that occurred in 1998, South Korea managed to find a way out of the economic crisis quickly. By effectively using the "soft power" mechanism, he increased interest in his culture. As a result, Korea's budget began to be replenished successfully. Due to the "soft power" mechanism, South Korea has global popularity. In addition, it is one of the countries with the highest economy.

The purpose of the article was to study the phenomenon of "Hallyu" and its impact on the socio-economic life of the country. In the course of the study, the features of the emergence of the "Korean wave" and the development trends were analyzed. The impact of the "soft power" mechanism on the economy of South Korea was determined.

Analysis, deduction, synthesis, comparative and analytical methods were used as research methods. Also, various scientific works and articles related to the research topic were considered, and information was differentiated with the latest available materials published in the media and on the Internet. Through empirical analysis, the main directions of the "Korean wave" and the continuous connection between the changes in Korean life and the rise of its economy to a completely new level have been studied. The study analyzed the purpose of the "Korean wave" phenomenon as a soft power policy used to develop and spread South Korea's national brand. In addition, as an example, the influence of the Korean "soft power" mechanism in Kazakhstan was considered.

The impact of the "Hallyu" phenomenon on the relations between Kazakhstan and South Korea was described.

Key words: South Korea, Kazakhstan, «soft power», Korean culture, hallyu, «Korean wave», hallyu phenomenon, international relations

Статья поступила 17.04.2023